

Austràlia diu adéu a Isabel II

A mesura que s'acosta el centenari del seu naixement, l'any 2001, Austràlia fa bona la dita que els temps canvien. En el curs polític que ara comença divuit milions de ciutadans decidiran si volen abandonar els braços de la "mare pàtria" britànica.

És cert, com deia fa anys el líder laborista Kim Beazley, que Austràlia ja és una república en tot, excepte en el nom, però la separació definitiva de la corona britànica no s'ha accelerat fins enguany. Una promesa electoral dels liberals de l'actual primer ministre John Howard i una antiga proposta del Labour han cristal·litzat en una convenció constitucional. Gairebé per unanimitat, dele-

gats representatius de tots els sectors de la societat australiana van acordar el febrer l'organització d'un referèndum durant el 1999. En cas de victòria republicana, un model bipartidista de consens entre govern i oposició presentaria una única candidatura a cap d'estat de la nova república d'Austràlia. La proclamació del nou càrrec i les modificacions constitucionals pertinents s'enllestirien no abans de

l'1 de gener del 2001, un cop fets els Jocs Olímpics de Sidney i en ple centenari del país. Ningú no deixa de veure, en aquest context, que el procés d'interinatge podria oferir la impagable instantània d'una estrangera, Isabel II, inaugurant el conclave olímpic del mes de setembre.

El 9 de març de 1996 John Howard va iniciar un nou camí en la seva reinvençió política. Històric

Sidney acollirà l'any 2000 uns Jocs Olímpics considerats com una oportunitat perquè Austràlia es presenti renovada als ulls del món. Alguns pilars del país, com el vincle amb l'Imperi Britànic o la homogeneïtat blanca, trontollen quan el país és a punt d'arribar al seu centenari.

Malcolm Turnbull és el cap visible del bloc en què s'agrupen els defensors de la república.

Aquest moviment ha patit algunes esquerdes a causa de l'enfrontament entre els qui volen que el futur cap d'estat siga elegit directament i els qui consideren que ho ha de fer el parlament.

partidari del manteniment de l'*status quo*, però atent a les enquestes d'opinió de majoria republicana, el líder liberal va desbancar electoralment els laboristes d'una manera molt diferent de com havia fet els anys 80. Aquesta vegada va acostar-se als *battlers* o votants d'esquerra moderada, els quals Paul Keating no havia afavorit gaire en tretze anys, suavitzant a contracor l'ideari monàrquic i confirmant una convenció per debatre el model d'estat en el període d'un any. Vint mesos després, pel novembre, les llars australianes van rebre una papereta amb una llista de candidats a participar en la Convenció de Cànberra. El bloc republicà encapçalat per l'Australian Republican Movement (ARM) i el bloc monàrquic No Republic van llançar-se al carrer en una intensa campanya propagandística centralitzada en arguments i contraarguments per desautoritzar l'adversari, amb comitès de suport i un estol de *merchandising* extraordinari. Molt a l'americana.

Tot i trobar-se amb dissidències significatives dins el Liberal Party, el National Party i el Young Liberal, els monàrquics han apel·lat als símbols comuns, a la unitat de la nació i a les despeses del canvi per defensar el marc constitucional vigent. Segons la seva tesi, el representant de la reina, el governador general australià William Patrick Deane, és el garant perquè la classe política no obtingui més poder en un país on la conversió del model d'estat ocupa la desena posició en les preocupacions dels ciutadans.

Un president proper. Els republicans, esperonats pels sondatges, han plantejat una campanya a partir d'una idea única: que el president sigui també resident perquè copsi amb coneixement de causa els problemes del país. Més propostes, com el canvi de la bandera o de l'himne, la sortida de la Commonwealth o l'acolliment d'un nou sistema democràtic, han quedat pel camí

ARXIU

L'interinatge podria oferir la imatge d'una estrangera, Isabel II, inaugurant els Jocs Olímpics del mes de setembre del 2000.

des de la constitució del moviment el 1991. L'ARM, doncs, defensa un cap d'estat *full-time representative* i coneixedor de la diversitat cultural d'Austràlia, que separi poders amb el primer ministre i que no estigui adscrit a cap partit. Fins i tot ja ha llançat alguns possibles noms de candidats, com el premi Nobel de la Pau Peter Doherty i alguns prohoms científics, judicials o expolítics. Tot i que el governador general, admeten els republicans, no té poders executius, pot actuar d'àrbitre constitucional, té dret de vet sobre el Parlament (si bé mai no l'ha utilitzat) i assumeix "poders reservats" al marge de l'autoritat del primer ministre. Són les funcions que revertirien

en el nou president de la república.

Però totes dues plataformes han anat més lluny en el debat i s'han esmerçat a rebatre punt per punt els postulats de l'adversari. Així, per exemple, No Republic ha elaborat un memorial de "mites republicans" capgirats amb desigual fortuna: si els republicans asseguren que la Constitució del 1901 sorgeix de l'acord del Parlament britànic, els monàrquics matisen que un consell de seixanta australians va confirmar-la a principi de segle; si l'ARM manté que la República apuntala la identitat nacional, No Republic recorre a un informe del govern laborista del 1988 que explicita que "entre 1926 i la fi de la Segona Guerra Mundial Austràlia va assolir la plena independència com a estat sobirà del món"; si els partidaris del canvi creuen que la legislació actual no té present els immigrants, els defensors de l'*status quo* rebuten durament que molts d'aquests "fugen de vides turmentades en repúbliques conflictives" i arriben a Austràlia pel que ofereix el país i no pel que pot esdevenir.

Les raons republicanes demanen una redefinició de la identitat, que busqui la unitat i deixi enrere els temps en què un 68% de la població era britànica de naixement. Les xifres, naturalment, s'han invertit fins a un 77,3% de nadius, un 7% de britànics i un 7% d'uropeus. A més de ser una figura anacrònica, Isabel II veu qüestionada la seva capacitat de representar l'estat, el comerç, els Jocs Olímpics o les arts australianes. El centenari i els Jocs de Sidney, segons l'ARM, són l'oportunitat de presentar-se renovats als ulls del món. És la clàssica disjuntiva de ser cua de lluç o cap d'arengada: mantenir els llaços heretats amb la llunyana Europa o enfortir els vincles amb el mercat asiàtic, elitisme o multiculturalitat. Segons l'editor de *The Australian*, Paul Kelly, els cinc pilars socials del 1970 (Austràlia blanca, proteccionisme comercial, salari centralitzat per assegurar un estànd-

dard de vida, paternalisme estatal i vincle amb l'Imperi britànic) han canviat radicalment, sobretot en una terra on la població té arrels en més de dos-cents països i el 40% de la nova immigració és asiàtica. La fi del *lucky country* ha decantat els cinc punts fins a la multiculturalitat, el desmantellament dels aranzels, les temptatives d'allunyar-se de l'acord de salari centralitzat, la pèrdua de fe en el govern i la maduresa política per decidir lliurement. Aquest nou ideari pot admetre que els problemes de desocupació o de pobresa passin al davant de l'arxivament de la monarquia, però els republicans ironitzen amb l'argument que "ja som prou intel·ligents per a caminar i mastegar xiclet a l'hora".

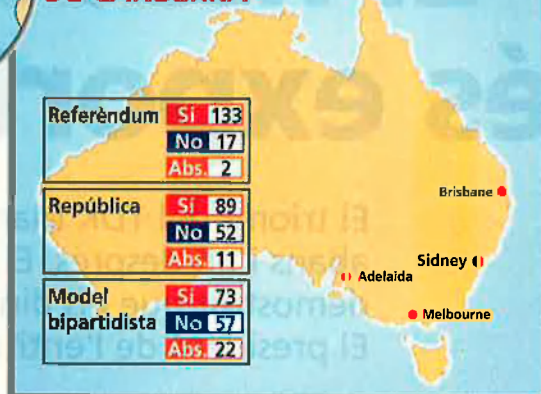
L'elecció directa. Amb aquestes premisses, la Convenció de Cànberra va encomanar-se la missió d'establir les bases del procés de referèndum. Entre electes i citats directament pel govern, dels 152 delegats convocats, 78 van entrar a la reunió del febrer mostrant-se partidaris de la república, 39 van confessar-se monàrquics i 35 no van pronunciar-se. Però la sorpresa va saltar del cantó republicà amb una escissió entre els

partidaris de l'elecció directa del cap d'estat (com demana el 60% de la població) i els defensors de l'elecció amb els dos terços de les dues cambres parlamentàries (18%). En aquesta minoria va situar-se el cap visible de l'ARM, Malcolm Turnbull, que va guanyar-se una bona part de l'antipatia popular, tot i que a última hora va cedir fins al model híbrid bipartidista que dona entrada a la proposta ciutadana del cap d'estat.

L'articulat final preveu un comitè representatiu establert pel Parlament que valorarà les candidatures i n'informarà el primer ministre. Aquest presentarà un únic nom d'acord amb el cap de l'oposició i intentarà de convèncer els dos terços de la cambra. El nou cap d'estat serà australià, no militarà en cap partit i assumirà els mateixos poders que el governador general per un període de cinc anys. La convenció també va acordar algunes resolucions més sobre els drets dels aborígens, la conservació de la denominació oficial del país i el manteniment dins la Commonwealth. El text definitiu no esmenta la protecció de la

LES DECISIONS DE LA CONVENCIO DE CANBERRA

bandera i l'escut, tot i la insistència dels monàrquics, temerosos que no s'aprofiti el debat obert per canviar els símbols centenaris.

Els defensors de l'*status quo* es guarden encara un as a la màniga: la història dels referèndums a Austràlia demostra la seriositat amb què es pren la ciutadania una modificació de la carta magna. Des del 1906 els australians només han confirmat vuit de les quaranta-dues convocatòries populars a què han estat cridats, i l'última reforma aprovada data del 1977.

**Albert Balanzà /
Martí Crespo**

*Amb informacions de
Jordi Lapiedra (Adelaida)*

Eleccions per a posar ordre

A mesura que s'acosti l'elecció pactada del president, liberals i laboristes hauran d'atenuar l'estira-i-arronsa d'aquests últims mesos sobre la reforma fiscal, la immigració, la reconciliació amb els aborígens i la protecció del sector rural, i que ha derivat ara fa deu dies en la convocatòria d'eleccions anticipades per al 3 d'octubre. L'anunci de Howard ha coincidit amb l'aparició al diari *The Age* de la primera enquesta en un any que dona avantatge al govern (43%) sobre el Partit Laborista (42%). Una bona part d'aquesta recuperació es basa en l'assumpció parcial d'alguns dels postulats de la perillosa formació One Na-

tion de Pauline Hanson, que per això ha baixat del 14% al 8% actual. La líder ultradretana s'ha despatxat a pler i reiteradament contra els "privilegis" dels aborígens i el nombre "excessiu" d'immigrants, i el govern li ha picat l'ullet rebaixant fins a l'11% l'entrada de nova població, condicionada, a més, a la posició financera dels sol·licitants. Les possibilitats de Hanson a les eleccions són una incògnita, però amb el populisme que practica ja s'ha guanyat les simpaties d'alguns dels sectors més afectats per la desocupació (contra immigrants) o la decadència rural (contra aborígens). **A. B. / M. C.**